

EEN STROPKE VAN DE BRUGSCHE PUURTE

Gilbert Boerjan
Tekstbewerking Eddy Levis

Deel 2. Een volksche gebuurte

Neefest Tchiele en Clotielde weundeg' er een koppol dien zuu een beetse d'engolbewoorders van de stroate woare. Stanse *'de Lepol'* hoa een guul stuk van heur leven in de natte contenu's van de Lys gestoan, en was wa krom getrokke van 't romaties moar ze was toch nog goe te bîen. Hoe dat ze mee heuren achternoame echt hîetege, hèn de mensche moar geweten oan z' heur duuzantse gekregen hèn, moar hoe dat ze aan heure lapnoame gekome was, wist guul de gebuurte.

Veur dat z' in de contenu's stond, hoa Stanse gewirkt in een kîssefabriekske. In da spel was't guule doage veur duud te valle van de woarmte, en 't vrèw-volk liept er nogal lochte geklîed bij. Stanske, die in heure jongen tijd nogal

goe gedroaid was van uures en puute, stakt een beetse d' uugen uit van de mîestergast. Bij d' êst accoaze liet hij zijn polle ne kîer passeere woar da't nie mocht. Zuu rap of kijke kloptege Stanse heure lepol, woarmee dat ze in 't kîs-sevet roerdege op diene mîestergast zijn tote: "*Eu puute thuis!*", riep ze... De lepol was in twîeë gebroke, de mîestergast hoa een blafte van een blèw uuge, mee 't reezultoat da Stanse een half uure loater op stroat stond mee heuren boek en heur solde. Tsoaves wist guul de gebuurte van d' histore, en Stanse was geduupt veur de reste van heur doage.

Heure vent, Fien '*den duiveluuper*', was vroeger kasseilegger geweest. En hoe dat jij aan zijnen bijlap geroakt es?... Wel, veure dan de konstateurs van de duivemelkers bestonde, hoan z'allemaal hulderen '*duiveluuper*'. Da woaren over 't algemîen klibbere jonge gaste, die goe uit de voete koste. Oast er ne concours was, en de duive op 't kot viel, grabbeldege den duivemelker noar zijn bîeste, stak ze in een klein mandeke, da van bove toegang mee een zwart doeksken en een stropke. Den duiveluuper namt da spul tussche zijn tande, sturmdede der den trap mee af, en liep zuu zîere of dat hij kost noar t duive-lokoal, veur zijn duive af te geve. Fien was in zijnen tijd ne wrieë rappe geweest, en hij hee zijnen titol altijd g'hèwe.

Neu dat hij mee pensioen was deed hij wa karwijtses, veur wa drinkgeld te verdiane, gelijk, koere, kelders en zolders witte, bij den docteur een beetsen in den hof prutse, en zuu nog 't îen en 't ander. 't Geen da't opbrocht, diendege veur hier en doar ne kîer een famielde kontent te moake. Stanse van heure kant, hielpt in de stroate hier en doar een beetsen in 't huishèwe, gelijk oast er een vrêwe ziek was, pastege ze de kleine kinders op, en zorgdege veur de vent zijne frît.

Ze weundegen in een klein pierke van een huizeke, moar 't wast er wrîe proper. Da was bij de mîeste zuu, moar bij de mîeste was't uuk oarmoe troef. Oas ge zuu een huizeke binnekwam, vielde letterlijk mee de deur in huis. Guul den beneen, was îen ploatske, woar da guul ulder leven hem afspeeldege rond de Leuvensche stove, een gruit zwart geval, mee soms wa ijzeren en kopere prutsen op. Die stove was 't center van 't huis en den trots van moeder-de-vrêwe, hoe êwd of kramiekol da' z' uuk was, ze blonk altijd gelijk ne spiegol. In de winter gaf ze goe klèwe, en iederîen zat er rond, de vent en zijn vrêwe op hulder kijsses, mee ulder voete zuu dichte meugelijk bij de gloeiende pot. De kleine gaste speeldegen der rond, en roefoldege wa in de gietijzere kolbak. Oas't ne fïestdag was, baktege moeder hîetekoeken op de lange platte buize, of den overschot van de petoaters. In de winter wierden der kastoanders op

gepoeft.

Achter de weunploatse was 't schotelhuis woar dat er een klein 'duuvolke' of schippersvierke stond, veur in de zomer op te koke, nen arduinene pompstien mee een regepompe en wa étagères veur de kasrollen en wa andere prutsen op te zette. Den trap kwamt uit in de leefkoamer, en bove woaren der mîestâl îen of twie sloapkoamers. De reste van 't keutoljacht sliep mîestâl op de mansarde of op de zolder onder de panne, veur zuuverre dat hij al nie diendege veur duivekot. Bij de mîeste wast er uuk een klein koerke mee 't vertrek en 't koolkot, en soms wast er nog een stalleke of een regenstuk.

In de citeetses woare ze nog mîer in den uil gelogeed. De ploatskes woaren der nog kleinder, en tege de façade, of thalvend 't citeetse, stonden de bakke veur de kolen en 't stoofhijt. De vertrekke stonden schuune op een rotse tent 't citeetse, en die wrîe hard moest, moest hem hoaste da't nie te loate was...

Ulder meubelkes woaren een beetse nen thupegeroapten boel. Oan ze trêwdege kregge ze van links en rechts wad overschot, en de reste kwamd een beetse mee ne kîer uit nen uitverkoop. Moar ze woare rap content mee een kasse of tweeë, wa verschillende stoelen en een toafol, 't liefst mee een zinke blad. Zuu woare ze g'ekipeerd. Boven een bedde ne pispot en een klîerkasse, en oas der kinders kwoame mochte ze wel een wiege of ne kakstoel îene van iemand uit de gebuurte, en oas der nog kwame, brikoleerdege ze links en rechts wa thupe, en de situwoase was gered.

De klacht van den koer 99

*'t Es dus beslist, de road die hee gesproken,
Koer 99 hee't er gestoan.
Ons pierkens worden allemoal afgebroken,
Doarom vergoten wij al mien'gen troan...*

*Wij leefden zuu gezellig in famielde,
Al was er veel da't daglicht moest ontvliên,
Al stool men mîer of kolen en schrabielden,
Politie wast er toch hoast nuunt te zien!*

En oast er soms een pinne het dierf woagen,
Op onze koer te spelen op zijne puut,
Tons was den duts guul zekers te bekloagen,
Op îen twie drei die sloegen z' hem half duud!*

*'t Was zuu plezierig, al die zatte wijven,
Hoast alle doagen zat het er boven op.
Ja, veur ne niet ginge z' aan 't kijven,
En trokken 't hoar uit malkoar ze kop!*

*Moar neu es't uit mee al die goeie lollen,
We vliegen al mee onzen boel op stroat.
En meuge neu van 't een noar 't ander doalen,
Al deur de schuld van den Gemeenteroad!*

*Pinne: agent, zo genoemd naar de pin op hun hoed

Utafke, 't Zandboerke

In den tijd woar damm' over klappe wierd er veel wit zand gebezigd. Ter bestond toens wel al VIM, moar da was veel te diere. Potte, pannen en kasrolle wierde geschuurd mee zand. Ze bezigden dat uuk veur ruuie vloeren en arduine pompstienen mee af te schuure, en uuk nog veur oan ze gedoan oan mee kuische, rond uler stove te streuje, en doar toens mee de voagbustol wa figuurkes in te moake. Oas moeder voagdege, streuidege ze zand: zuu kost 't stof nie opwoaie. In de cafés bezigde ze dat uuk nog veur rond den tuug of rond, en in de spêkolbakke te streuje. Ja, en toens hoad' uuk nog wa schijtmadams dien wit zand kochte veur in 't katebakske... Verwoarmd zand in een doekske gedroid was een goei remeede tege de vallijnge of 't romaties. En uuk de lijnvisschers moakteg' uler 'spijze' grîed deur geplet bruid mee zand te mengele. Deur 't gewicht van da zand, zonk de spijze noar den bom.

Veur aan wit zand te geroake woaren der doar vaneigest zandboere veure. Den bekendsten in Gent was Utafke of Tafke 't zandboerke. Eigentlijk îeteg' hij Gustaaf Coryn. Hij weundeg' mee zijn èwers in de Coupuregang, en loater mee zijn vrêwe op de Leikoaie. Zijn schuunzuster hield er de café 'De Zandboer' ope. Tafke weundeg' in 't loast huizeke van de 'Lange Rote', een rij oarbeidershuizekes van de vlasspinnerije de 'Lys'. Op den hoek neefest zijn huizeke wast er nen insprong, woar dat hij zijn steekkèrre placeerdege. Oast hij op café nie te vele getrekteerd wierd, wast hij tege de noene thuis, en achter 't ete kapteg' hij tsachternoens stoofhijt van buumschusse diet hij mee zijn kèrreke aan d' hoaven aan den Hijtbassijn gijng goan hoale, en uuk d' overschotte in de stekskesfabrieke 'Causemille' op de Groendreve. Da verkocht hij, thuupe mee zijn zand. Da zand gijngt hij mee zijn kerre goan hoale bij Florimon Dutoit, op den hoek van de Lieremanstroate en de Leikoaie.

Moest hij neu nog leure, hij zoe zekers mee zijn kerre nie mîer op stroat meuge want hij huurdege of hij en zag nie goed nie mîer. Op 't loast droegt hij nen bril mee confetuurpotgloaze van wel ne cantemeter dikke, en oast hij noar eu keek, woare zijn uugskes moar zuu gruoet of klein' îrweetses. Tafke was een beetse simpol van gîest, en hij beefdege verschrikkelijk. Da zoe nie verbeterde deur den drank en den èwerdom. Loater verhuisdeg' hij mee zijn vrêwe noar 't *IJzer Hekke*', ne cité op den Drongsche stîenwig.

Tafke wierd dikkols getrekteerd op café, en hij bleeft er soms uren hange. Binst de zomer lage zijn honde soms half verstikt van de woarmte onder zijn kerre, en in de winter verstijfd van de kèwe op stroat. Hij kreeg doar altijd last mee de poliese deure, moar 't bleef mîestal bij een réprimande.

Hij liep nege moande van 't joar op zijn bluute voeten achter zijn steekkerre. Allîene oas't vros, snêuwdege of wrîe kèwd was, droegt hij kloefen of bot-tiene, moar mee kijsses hèn de menschen hem nuunt gezien. Wel mee zwarte voeten oas't lange nie geregend hoa. Hij hoa uuk een sproakgebrekske. Hij kost de 'Z' nie uitspreke, doarmee riept hij altijd: "...And! ...Schuun wit ...and!... *Druug ...and!... Al ...and*"

Ge moet nie vroage wa leute dan de kleine gasten hoan, en ter was altijd een processen achter hem dien hem holpen om zijn marchandieze kwijt te geroake, en mee bulderdege: "...And! ...And!... *Wit ...and!*"

Tafke stierf sukkelachtig in 't gesticht, op zijn tweeëntsestigste, in 1943.

De visschers van de Leie

‘k Hé ilder al verteld dan de manne nie verre liepe, moar iets dan ze tegen ilder deure vonde, doar profeteerdege ze van. Deur ‘t feit dat de Leie achter ilderen hoek liep, woaren der in de wijk wrîe veel visschers. Ze trokke toens noar de ‘Studentenleie’, nen èwen oarme van de ‘Golden River’, of aan de woatermeule, veur te goan kijken of dat er doar iets te vange was.

Ter woare verschillende veurdielen aan vaste: ze woare thuis wig, ze zaten in de gezonde locht, en oan ze were kwame oan z’ een excuus veur een pinte te schelle. Ze zate doar toens te zîeveren veur ne poalink van wel nen oarme dikke, en ne meter lank, dien ze gerateerd hoan, of over ne snoek van 15 kilo, en toens spreidege z’ ilder oarmes ope, en tuugdegen een bîeste lijk ne klei-ne walvis! Moar aangezien dan’t all’ moal leugenîrs woare, dierft den êne mee den andere nie lache.

Mieste, van *de Kirremelkkoer*, was ne wrieë visscher en nog een veel gruuter zathuufd. Hij kost gemakkelijk tsmorges ten dreien opstaan, en twaalf ure goan vissche, moar hij kost nog veel gemakkelijker vierentwintig ure aan êen

stuk zuipe. Op ne kîer wast hij achter ‘t vissche een partietse goan koarte, en veur de zuuveelste kîer, blijven hange. Zijn moaten hoan al ne kîer in zijne visbak gekeke, en ter zaten een stuk of zes schuune blieken in. Zegge ze: “*We goan hem ne kîer liggen hèn.*”

Binst da Mieste zat te koarten en te zêvere, hèn ze der zijn blieken uitgevist, en vier pekelhoarijngen in de ploatse geleid. Mieste was hem van gîen kwoad bewust, en koartege, zêverdege, en zoop vuurt, tot dan z’ hem in de vroeg uurkes buitekegoldege. Al zijngend zweinsoldeg’ hij noar huis. Oast hij binne kwam, riept hij noar Farielde, zijn vrêwe: “*Wijveke, nie kwoad zijn, ‘k hèn zes schuune tinke veur morgenoene.*” Farielde, die tot loaten in den oavond mee heur gebuurvrêwe aan heur deure hoa stoan lamenteere over ‘*da kruis van heure vent*’, en die van colîrre nog gîen uuge toegedoan hoa, vloogt den trap af... “*Awel, snelloart, es da neu nog een uure veur noar huis te kome van ‘t vissche?* - “*Ja, meiske,*” zei Mieste, “*‘t Es tsoaves dan ze ‘t schuunste bijte, kijk moar ne kîer wa da’k mee hèn...*” Farielde snoktege de visketel uit zijn puute, en ze rookt al van verre de stank van d’ hoarijnge. “*Mieste*” zei ze, “*eu tinke stinke!*” en grabboldege in de ketol, en kletstege de pekelhoarijngen op zijn bielde. ‘t Vet druptege langst zijn uures, en de schubbe plaktegen in zijn hoar. Hij vloogt den trap op, en gijng op zijnen duivezolder goan sloape.

Tsanderendoags vroege zijn moate op de fabrieke: “*Hoe schîeët, Mieste, hedde gebakke tinke tusschen eu boterhamme?* Sedertdien hîeteg’ iederîen hem ‘*Mieste de pekelhoarink*’.

Bijnoames woaren nie allîene op de Brugsche Puurte, moar uuk in d’andere volkswijke, de duunormalste zoake. Zuu woaren der twee zusters dien ulderen boterham verdiendege mee ruite kuissche. Hulderen bijlap was de *sponse en de zîemlap*. Twee broers mee ulder groensolkerre *woarevurt-en-vele*, de vodeman was *Pol-de-vodde*. Zuu woaren der uuk nog ‘*Clême-de-wijmuile*’, *de gazette van de stroate, Marie-uit-‘t-blèw-deurke*, en oas g’ een kortierken hêt, wille’k er eu nog wel een stuk of wa noemeere.

‘t vervolgt